

DİSİPLİN SORUNU OLAN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR

POZİTİF DİSİPLİN

Disiplin sorunu olan öğrencilere yönelik “pozitif disiplin” yaklaşımı problem duruma en modern ve çağdaş yöntemlerle müdahale etmemizi sağlar. Geleneksel disiplin anlayışına göre başarılı bir sınıf yönetimi öğrencilerin sükûnetini sağlamak veya öğretmenin öğrencilere istediğini yaptırabilmesi olarak görülürken pozitif disiplin yaklaşımı buna karşı çıkar ve temelde pozitif disiplinin gayesi “Öğrencilerimin sağlıklı gelişimlerini destekleyebilmek için sınıf ortamını nasıl en iyi bir şekilde düzenleyebilirim? “ sorusuna cevap aramak olmuştur.

Pozitif disiplin anlayışına göre amaç öğrencilerin davranışlarını kontrol etmek değildir. Önemli olan öğrencilerin iç kontrolü sağlayarak kendi kendilerini kontrol edebilmelerini sağlamayı başarmaktır. Buna “zil çalmayan okul” örneğini verebiliriz. Böyle bir okulda öğrenciler zili duymalarına gerek kalmadan, kendilerini ayarlayarak ve yönergeleri takip ederek, içsel motivasyonla tam zamanında; geç kalmadan teneffüslerini bitirip sınıfa dönerler.

Disiplin sorunlu öğrencinin kişiliğine değil yaptığı olumsuz davranış üzerine odaklanılır ve durumun iyileştirilmesine yönelik öğretmen sürekli öğrencinin istenmedik davranışlarına vurgu yapmak yerine istendik davranışları gündemde tutar ve öğrenciye istendik davranışları sergileyebilmesi için rehberlik eder. İstendik durumun gerçekleşmesi için okul rehber öğretmeni – psikolojik danışmanı ve öğrencinin velisi ile işbirliği yapılır.

Öğretmen, öğrencinin kendisine yönelik aykırı, saygısız, kabul edilemez bir hareket yapması halinde intikamcı veya misilleyici bir yaklaşımda bulunmaz. Bu durumda öğretmen süreci çok iyi yönetebilmek için yapıcı, çözüm arayıcı, iyileştirici müdahalelere odaklanır ve öğrencinin niçin böyle bir davranış sergilediğinin nedeni çok boyutlu olarak düşünür. Çünkü problemlere öğrencinin sınıfı, okul, dış çevre, arkadaşlar, ekonomik durum, ailevi problem vs. kaynaklık edebilir. İşte bu yüzden pozitif disiplin anlayışına göre durum analizi yaparak, öğrenciyi izleyerek, öğrenci hakkında bilgi toplayarak, aileyi sürecin içine dâhil ederek, rehber öğretmen – psikolojik danışmanla iş birliği yaparak çok boyutlu bir değerlendirme yapılır.

Öğretmen otokratik, ilgisiz, ön yargılı, kalıplayıcı veya duygusal öğretmen gibi tutumlar içerisinde değildir. Pozitif disiplin yaklaşımına göre öğretmen demokratik tutum sergiler. Demokratik öğretmen; öğrencileri merkeze alan, onlara rehberlik eden, şans tanıyan, fırsatlar sunan, seçim hakkı tanıyan, sorumluluk veren, sınırları belli, istendik davranışları sürekli gündemde tutan bir öğretmendir. Böyle bir sınıfta yaşanan; disipline konu olabilecek problemler katı ve yaptırıma dayalı bir çözüm yerine; demokratik, araştırmaya, iş birliğine, etkileşime ve etkili iletişime dayalı bir mekanizma ile çözümlenmeye çalışılır.

Pozitif disiplin anlayışındaki temel kriterler şunlardır;

1) Sınıf içi yaşanan disiplin sorunlarında aynı zamanda hem şefkatli hem kararlı olunmalıdır. Net bir duruş sergilenmelidir. 2) Çocukların ait olma ve önemli hissetme duygularını desteklenmelidir. 3) Uzun vadeli etki sağlanmaya çalışılmalıdır. Yoğun yaptırımlar silsilesi ile karşı karşıya bırakmak yerine istisnai olsa bile olumlu durumların ön plana çıkarılması, değişim için inanç aşılması gibi eylemler gerçekleştirilmelidir. 4) Sağlam bir karakter için değerlerimizi özümsemelerini sağlamak, sosyal yetenekler ve yaşam becerileri kazandırılmaya çalışılmalıdır. (saygı, diğerlerini önemseme, problem çözme, güvenilirlik, katılımcılık, dayanışma) 5) Son olarak çocukların yeteneklerini keşfetmeleri ve kişisel güçlerini yapıcı yollarla kullanabilmeleri için onlara rehber olunmalı ve uygun bir şekilde yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.

Disiplini etkin bir şekilde uygulama noktasında öneriler;

- Disiplin ailede başlar ve insanların neredeyse tamamı etkili ebeveyn becerileri, sağlıklı evlilik hayatı gibi eğitimleri almadan evlenmektedirler. Bu durumda kendi yetiştiğimiz aile ortamı ve anne-babalarımızın tutumları gelecekteki yaşamımıza ilişkin çoğu zaman yetersiz rol modelidir ve bilinmektedir ki bireylerin mizaçları büyük oranda anne-babalarının karakterinin yansımasının tezahürüdür. Tüm bu belirtilen unsurlardan ötürü özellikle toplumumuzda kanayan bir yara olan; bitmek tükenmek bilmeyen kadına yönelik şiddetin de etkili bir şekilde engellenmesi için evlenmeden önce devletimiz evlenecek kişileri evlenmeye aday olarak kabul etmeli, uzun soluklu bir aile eğitiminden geçilmesi evlilik için şart koşulmalıdır. Bu eğitime katılmayanlara veya başarıyla tamamlamayanlara evlenme ehliyeti verilmemelidir.
- Öğrencilerin eğitim gördükleri mekânlar genellikle istendik davranışların kazandırılması için elverişli ortamlar değildir. Konu ile ilgili devletimiz derhal binaların ses yalıtımı, kullanılan masa, sıra ve sandalyeler, sınıfların oturma düzeni gibi şu anda uygun özelliklerde olmayan fiziksel durumları bir an önce çağdaş eğitime uygun hale getirmelidir.
- İlkokul öğrencilerinin aralıksız 6 ders saati eğitim görmesi kapasiteyi aşan bir durumdur. Müfredat gereksiz derslerden, içeriklerden arındırılmalı, ders saatleri düşürülmelidir. Müfredat uygulamalarında nicelik değil niteliğe önem verilmelidir.
- Bütün öğretmenler, öğrenciler ve veliler öfke kontrolü-stres ve çatışma yönetimi, problem çözme, psikolojik sağlık gibi eğitimlerinden geçirilmelidir.
- Okul, öğrencilerin sevgi, saygı, ait olma, kendini geliştirme, güç, özgürlük ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve öğrencilere çeşitli fırsatlar sunacak bir okul ortamına dönüşmelidir.
- Eğitim-öğretim yılı başında kesinlikle sınıf kuralları öğrencilerle birlikte belirlenmelidir. Oluşturulacak sınıf kuralları işlevsel, olumlu sonuçlar doğurabilecek bir ödül ve yaptırım sistemi içermelidir. Oluşturulan kurallar sınıfa asılmalıdır. Her sınıf kendi içerisinde adalet-doğruluk, arabuluculuk-barış, sevgi-dostluk, empati-hoşgörü, yardımlaşma-iyilik, temizlik-duyarlılık elçilikleri barındırılmalı ve böylece öz – disiplin işleyiş mekanizması oluşturularak disiplini öğrencilerin içsel motivasyonla uygulamaları sağlanmalıdır.
- Disiplin uygulama noktasında okul öğretmenleri ve okul idaresi arasında görüş birliği olmalıdır. Buna yönelik sene başında okul davranış standardı ve okul kültürü oluşturulmalıdır.
- Disiplin kuralları konusunda farkındalığın - duyarlılığın sağlanması adına veli – öğrenci davranış sözleşmeleri hazırlanmalı ve okula ilk kayıt sırasında ilgilere imzalatılarak arşivlenmeli ve örnek nüshalar veliye verilmelidir.
- Okul idaresi disiplini uygulama noktasında zayıf irade göstermemeli ve cesur olmalıdır. Karşılaşılan disiplin durumu kaçınılmaz bir hal aldığı anda; bütün çareler tükendiğinde; olumsuz davranış hala ısrarla devam ettiriliyorsa bu noktada yasa ve yönetmeliklerce belirtilen yetkiler derhal kullanılmalıdır, yaptırımlardan kaçınılmamalıdır.
- Disiplini sağlama hususunda en önemli faktör olan değerler eğitiminin özümsemesine yönelik çeşitli projeler, aktiviteler gerçekleştirilmelidir.

Eyyub APAK
Rehber Öğretmen & Psikolojik Danışman
Naz Özdilek İlkokulu